

УДК 347.77:004.738.5:341.645

DOI [https://doi.org/10.32689/3083-7731-2026-2\(38\)-84-96](https://doi.org/10.32689/3083-7731-2026-2(38)-84-96)

ПРАКТИКА ДОМЕННИХ СПОРІВ В США ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СУДОВІ ТА ПОЗАСУДОВІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ

Суханов О. Д.

DOMAIN DISPUTE PRACTICE IN THE USA AND EUROPEAN UNION COUNTRIES: JUDICIAL AND EXTRAJUDICIAL METHODS OF RESOLUTION

Oleksandr Sukhanov

Анотація

Стаття присвячена аналізу судових і позасудових методів вирішення доменних спорів у Сполучених Штатах та країнах Європейського Союзу. Мета дослідження – виявити ефективні правові механізми для захисту доменних імен як цінних активів у цифровому середовищі. У статті розглядається правовий статус доменних імен: виявлено, що судова практика в інших країнах загалом не визнає домени товарними знаками. Проте Європейський суд з прав людини у справі «Paeffgen проти Німеччини» визнав доменне ім'я майном, яке має економічну цінність і підлягає захисту відповідно до статті 1 Протоколу № 1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Також проаналізовано американське законодавство щодо боротьби з кіберсквотингом, зокрема, положення Закону про захист споживачів від кіберсквотингу 1999 року, включаючи принцип «безпечної гавані» для реєстраторів, а також судову практику у справах *Solid Host v. Namecheap* і *Boigris v. EWC*. Особливу увагу приділено позасудовому врегулюванню спорів через процедуру Єдиної політики вирішення спорів щодо доменних імен, затвердженої Корпорацією з управління доменними іменами та IP-адресами.

Abstract

This article is dedicated to the analysis of judicial and extrajudicial methods of resolving domain disputes in the United States and European Union countries. The purpose of the study is to identify effective legal mechanisms for protecting domain names as valuable assets in the digital environment. The article examines the legal status of domain names: it is established that judicial practice in other countries generally does not recognize domains as trademarks. However, the European Court of Human Rights in the case of *Paeffgen v. Germany* recognized a domain name as property with economic value, subject to protection under Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. The article also analyzes US legislation on combating cybersquatting, in particular the provisions of the Anticybersquatting Consumer Protection Act of 1999, including the 'safe harbor' principle for registrars, as well as judicial practice in the cases *Solid Host v. Namecheap* and *Boigris v. EWC*. Particular attention is paid to extrajudicial dispute resolution through the Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP), adopted by the Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN).

Ключові слова: доменне ім'я, кіберсквотинг, доменний спір, інтелектуальна власність, торговельна марка, альтернативне вирішення спорів, медіація, реєстрація домену, захист прав, цифровий простір.

1. Вступ. Швидкий розвиток цифрових технологій та глобалізація Інтернету роблять захист доменних імен особливо важливим. Доменні імена слугують не лише технічними ідентифікаторами, але й цінними активами для бізнесу, репутації та інтелектуальної власності. У зв'язку з цим, питання захисту доменів і врегулювання конфліктів у цій галузі мають велике значення для стабільного розвитку інтернет-простору.

Світовий інформаційний простір, стикається з низкою викликів у сфері захисту доменних

імен. Основними проблемами є кіберсквотинг (недобросовісне привласнення доменів, пов'язаних з популярними торговими знаками), незаконне полювання на домени, а також труднощі у виявленні та притягненні до відповідальності правопорушників.

В останній час питання кіберсквотингу активно досліджується українськими вченими, зокрема його поняття та зміст розкриті у публікаціях: «Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах» за автор-

ством Яшарової М. М. та Матюшенко М. В. [1]; «Порівняльно-правова характеристика заходів охорони від кіберсквотингу, встановлених адміністраторами доменів .ua та .укр» за авторством Булат Н.М. [2]; «Актуальні питання незаконного використання торговельних марок у доменних іменах» за авторством Пирцхалава К.З. [3]; «Використання торговельної марки в мережі інтернет» за авторством Бааджи Н.П. [4], тощо.

Слід відзначити, що США є однією з країн із провідним досвідом у сфері регулювання доменних імен, адже саме тут була створена Система доменних імен (DNS) [5]. Правове регулювання доменних імен у цій країні здійснюється як через судові прецеденти, так і на законодавчому рівні. Крім того, США має успішний досвід боротьби з кіберсквотингом завдяки спеціальному закону, що може стати основою для адаптації окремих його положень у національне законодавство.

Доктор юридичних наук Булеца С.В. зазначає, що на європейському рівні значного поширення набула практика позасудового вирішення спорів щодо доменних імен, а саме – у порядку процедури UDRP (Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy) – Єдиної політики вирішення спорів щодо доменних імен, затвердженої ICANN (Internet Corporation of Assigned Names and Numbers) [6], некомерційною громадською корпорацією, у роботі якої беруть участь люди з усього світу для забезпечення безпечного, стабільного та відмовостійкого функціонування Інтернету [7].

Таким чином, актуальність даної проблеми обумовлена необхідністю узагальнення інформації щодо вирішення доменних спорів та здійсненням аналізу досвіду судових та позасудових способів вирішення доменних спорів США та країн Європейського Союзу з метою дослідження перспективи їх застосування в законодавчій та регуляторній діяльності країн для побудови ефективної системи захисту доменних імен.

Метою цієї статті є вивчення та аналіз законодавчих аспектів регулювання доменних імен у Сполучених Штатах та країнах Європейського Союзу, а також визначення найдивнішого способу захисту доменних імен. Для досягнення поставленої мети ставляться наступні завдання: дослідити підходи США та країн ЄС до правового статусу доменних імен, розглянути кодифіковане законодавство щодо протидії кіберсквотингу, включаючи передумови його прийняття та судову практику; визначити дієві шляхи захисту вирішення доменних спорів.

2. Матеріали та методи. Ряд науковців і практиків, зокрема, Яшарова М., Булат Н., Пирцхалава К., Бааджи Н., Булеца С., Клименко А., Калан-

дей В., Ляшенко А. Некіт К., Зеров К., Колосов В., Олійник К., Савчук В. та інші під час здійснення наукової діяльності видавали праці дослідженню різних аспектів правовідносин щодо доменних імен та вирішенню спорів, що виникають щодо доменних імен. В той же час, з метою узагальнення інформації щодо практики вирішення доменних спорів та здійснення її аналізу для подальшого використання у законотворчій діяльності необхідно приділити увагу вивченню міжнародного досвіду судових та позасудових способів вирішення доменних спорів.

Під час написання даної статті використовувалися загальновизнані методи наукового пізнання, а саме: аналітичний, порівняльно-правовий, системно-структурний та інші.

3. Результати. Інформація, розміщена в мережі Інтернет, стає доступною для нас завдяки веб-сайтам та їх основним елементам – веб-сторінкам. Неодмінною складовою веб-сайту є домен, адже без нього його функціонування стає неможливим, оскільки доменне ім'я виконує роль ідентифікатора. Водночас домен є унікальним для кожного веб-ресурсу, що зумовлює необхідність його правового захисту.

Головною метою домену є ідентифікація та адресація веб-сайту в мережі Інтернет, що реалізується завдяки системі доменних імен (DNS), яка являє собою розподільчий механізм перетворення імені хоста (комп'ютера або іншого мережевого пристрою) в ІРадресу [8, с. 94].

Число доменних спорів в Україні та у світі стабільно збільшується через швидкий розвиток інформаційних технологій та зростання кількості веб-сайтів, які суттєво відрізняються між собою.

В той же час, стрімкий розвиток інформаційних технологій призвів до появи такого явища як «кіберсквотинг», яке полягає у реєстрації доменного імені, що є тотожним (схожим до ступеню змішування) із комерційним позначенням іншої особи (часто добре відомої юридичної/фізичної особи) з метою отримання прибутку (продати доменне ім'я, перешкодити діяльності конкурента, отримати більше «кліків» унаслідок виникнення асоціацій із певною особою) [9].

З огляду на вищевикладене можна дійти до висновку, що доменні імена є важливими ідентифікаторами веб-сайтів, які забезпечують їх унікальність та доступність в Інтернеті. Через стрімкий розвиток цифрових технологій та зростання кількості веб-ресурсів збільшується кількість доменних спорів, включаючи випадки кіберсквотингу – реєстрації схожих доменів з метою прибутку або перешкоджання конкурентам. Це підкреслює необхідність правового захисту доменних імен як цінних елементів онлайн-простору.

Судова практика зарубіжних країн вважає, що захоплення доменного імені, яке має схожість із товарним знаком, є порушенням прав володільця товарного знаку. В той же час, така практика не визнає доменні імена товарними знаками.

Суди Європейського Союзу визначають юрисдикцію, в тому числі Інтернет-спорів, за нормами Брюссельської Конвенції (усталена назва Постанови Ради (ЄС) № 1215/2012 від 12.12.2012 р. про юрисдикцію, визнання та виконання судових рішень із цивільних та комерційних справ (далі – Брюссельська Конвенція)). Загальним правилом визначення юрисдикції, згідно з нормами Брюссельської конвенції, є вибір юрисдикції, тобто подання позову, за місцезнаходженням відповідача. Проте для визначення юрисдикції у справах, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності, суди допускають можливість відходу від загального правила та застосування норми, за якою юрисдикція визначається за місцем вчинення дії, що призвела або може призвести до спричинення шкоди [10]. Загалом у кожному конкретному випадку територіальна юрисдикція суду визначається індивідуально, з урахуванням норм міжнародного приватного права, локальних процесуальних норм [11].

Як приклад можна навести рішення апеляційного суду Великої Британії по справі *British Telecommunications plc. та ін. vs One In A Million Ltd. та ін.* в якому суд визнав порушенням прав на товарні знаки дії *One In A Million Ltd.*, яка зареєструвала велику кількість відомих товарних знаків як доменних імен, наприклад: *marksandspencer.com*, *marksandspencer.co.uk* тощо [12, с. 41].

Європейський суд із прав людини (далі – «ЄСПЛ»), зі свого боку, висловив позицію, що доменне ім'я є різновидом майна. У справі «*Raeffgen (Паеффген) проти Німеччини*» ЄСПЛ зауважив, що теорія «власності», відображена в ст. 1 Протоколу № 1, має самостійне значення, яке не обмежується володінням тільки матеріальними речами і не залежить від формальної класифікації в національному праві. Інші конкретні права та інтереси, що утворюють майно, також можуть розглядатися як «права власності», а відповідно, і як «об'єкти власності» з метою цієї статті [13].

ЄСПЛ зазначив, що для визначення того, чи є доменне ім'я об'єктом прав власності, необхідно встановити, чи зачіпаються в процесі його використання фінансові інтереси і чи є економічна цінність у такого об'єкта. Власник доменного імені має право самостійно визначати способи його використання (розмістити рекламу, сайт про послуги та/або товари, зроби-

ти доступ платним або безплатним, може здати доменне ім'я в оренду, може продати його тощо). Тому виняткове право на використання доменного імені має економічну цінність, а відповідно, є правом власності в значенні ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основних свобод [14].

Водночас, визначивши характер цих прав, ЄСПЛ надав і належну оцінку тому факту, що в цьому контексті право власності виникає з договору, в якому чітко зумовлено обов'язок власника доменного імені дотримуватися прав третіх осіб під час використання доменного імені та нести всі ризики, пов'язані з наявністю пріоритетних прав інтелектуальної власності, які можуть бути протиставлені такому використанню [11].

Таким чином, рішення Європейського суду з прав людини у справі «*Raeffgen GmbH v. Germany*» заклало певні підстави для розгляду доменного імені як об'єкта права інтелектуальної власності [15, с. 329].

Також варто зазначити, що у згадуваній справі «*Raeffgen v. Germany*» Суд дійшов висновку, що заборона заявнику використовувати доменне ім'я «*freundin-online.de*» з огляду на те, що «*freundin*» є комерційним найменуванням і торговельною маркою іншої особи, є правомірним «контролем над використанням майна» («*served to control the use of its property*») [16]. Варто також зауважити, що, приймаючи рішення, Суд виходив із таких обставин. Заявник-реєстрант доменного імені «*freundinonline.de*» майже не використовував спірну інтернет-адресу для розміщення свого сайту. Водночас він не зміг окреслити заплановану обмежену кількість способів використання доменного імені, що не створювали б загрозу порушення прав третіх осіб. Зокрема, заявник не зміг переконати Суд, що буде використовувати спірну інтернет-адресу для розміщення сайту так, щоб не вводити в оману користувачів мережі Інтернет щодо того, що сайт під доменним ім'ям «*freundin-online.de*» не має нічого спільного з комерційним найменуванням і торговельною маркою «*freundin*» [16].

Таким чином, Європейський суд з прав людини у своєму рішенні від 18 вересня 2007 року у цій справі, окрім визнання права на доменне ім'я «майном» у розумінні ст. 1 Протоколу 1 «Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» (про що вже згадувалось у дисертаційному дослідженні), дійшов висновку, що недобросовісне використання комерційного найменування, торговельної марки в позначенні доменного імені є порушенням, що тягне заборону використовувати таке доменне ім'я [16].

Узагальнивши вищевикладену інформацію можна стверджувати, що судова практика зарубіжних країн зазвичай не визнає доменні імена товарними знаками, проте захоплення домену, схожого з відомим товарним знаком, розглядається як порушення прав власника знаку. Європейський суд із прав людини визнав доменне ім'я різновидом майна, яке має економічну цінність і фінансову значущість, що надає йому статус права власності відповідно до ст. 1 Протоколу № 1 Конвенції про захист прав людини. Власник домену має свободу у виборі способів використання, однак зобов'язаний дотримуватися прав третіх осіб, що володіють пріоритетними правами інтелектуальної власності.

У США у 1999 р. було прийнято Закон про захист споживачів від кіберсквотінгу (Anticybersquatting Consumer Protection Act – АСПА), яким було встановлено цивільну відповідальність за кіберпіратство. На особу покладалася відповідальність за цивільним позовом перед володільцем торговельної марки за недобросовісні наміри отримати прибуток від цієї марки у разі реєстрації, передачі або використанні доменного імені. Водночас передбачено, що недобросовісні наміри не можуть бути виявлені в жодному разі, коли суд визначить, що особа вірила та мала достатні підстави вважати, що використання доменного імені було добросовісним або законним.

У законі визначений невичерпний перелік факторів недобросовісності, які можуть бути взяті до уваги судом. Встановлено відповідальність за недобросовісне використання доменного імені за реєстрантом або уповноваженим ліцензіатом цього реєстранта. Визначено територіальну юрисдикцію доменних спорів у судовому окрузі за місцем знаходження реєстратора доменного імені, реєстру чи іншого органу, що зареєстрував доменне ім'я у разі неможливості встановлення особи реєстранта. Визначено обов'язок реєстратора не передавати, призупиняти чи іншим чином змінювати доменне ім'я під час розгляду справи, крім як за рішенням суду (15 USC § 1125 (d)). Визначено способи захисту, які можуть бути вжиті судом, зокрема, вилучення, скасування доменного імені або передачу доменного імені володільцю торговельної марки. Крім того, володільць марки може вимагати відшкодування прибутків відповідача, будь-яких збитків і витрат на правову допомогу [17].

Важливою новацією, внесеною до Кодексу США відповідно до АСПА, є можливість позивача у доменних спорах обирати в будь-який час до винесення остаточного рішення судом першої інстанції, замість відшкодування фактичних збитків, компенсацію в розмірі не менше 1000

доларів США і не більше 100 000 доларів США за доменне ім'я (15 USC § 1117 (d) [18].

Важливим для нормального функціонування системи доменних імен в Інтернеті є встановлення у законі так званої безпечної гавані – гарантії звільнення від відповідальності технічних реєстраторів доменних імен. Зокрема, встановлено, що реєстратор доменних імен, реєстр доменних імен або інший орган реєстрації доменних імен не несуть відповідальності за збитки за реєстрацію або підтримку доменного імені для іншої особи за відсутності недобросовісного наміру отримати прибуток від такого, реєстрація або обслуговування доменного імені (15 USC § 1114 (d) [19].

Після прийняття відповідного законодавства положення АСПА почали активно застосовувати, тлумачити та інтерпретувати в судовій практиці США, зокрема:

Solid Host, NL v. Namecheap, Inc – суд постановив, що положення АСПА про «безпечну гавань» обмежують відповідальність реєстраторів лише в межах їхніх основних функцій, тобто реєстрації доменів, і не захищають їх у випадках, коли вони діють поза межами цих функцій або мають недобросовісний намір отримати прибуток від чужої торгової марки [20].

Boigris проти EWC P&T, LLC – Апеляційний суд США підтвердив рішення на користь EWC, визнавши, що доменні імена *Bryan Boigris*, такі як «*europawaxcenter.com*» та «*euwaxcenter.com*», схожі до ступеня змішування з торговельною маркою «*European Wax Center*». Суд зазначив, що доменні імена майже ідентичні за виглядом, звуком і значенням, тому могли ввести споживачів в оману. *Boigris* діяв недобросовісно, зареєструвавши домени з метою отримання прибутку від бренду EWC [21].

Також, вказане законодавство, хоче і не містить визначення поняття «кіберсквотинг», але вказує на те, хто є кіберсквотерами. Так, такими особами вважаються ті, хто:

1) реєструє відомі торговельні марки (інші комерційні позначення) як доменні імена в Інтернеті для того, щоб в подальшому домогтися стягнення плати від законних, правдивих власників таких позначень знаків;

2) реєструють відомі комерційні позначення як доменні імена з метою продати домен у подальшому за якомога вищою ціною;

3) реєструють відомі комерційні позначення як доменні імена, щоб ввести в оману споживача шляхом неправильного використання доменного імені для переадресування клієнтів із сайту власника знака на власний сайт кіберсквотеру та для продажу контрафактної продукції [22].

У судовій практиці США також указується, що кіберсквотинг виникає тоді, коли особа, яка не є власником торговельної марки, реєструє доменне ім'я, в якому використовує чужу відому торговельну марку. Метою такої реєстрації є бажання отримати вигоду або шляхом продажу прав на домен власнику торговельної марки, або шляхом переадресації споживачів (користувачів Інтернету) із сайту справжнього правовласника на сайт кіберсквотера [23].

Отже, Закон США про захист споживачів від кіберсквотингу (АСРА) запровадив відповідальність за реєстрацію доменних імен із недобросовісною метою отримання прибутку від торговельної марки, надаючи власникам марок право на компенсацію та інші способи захисту. Закон містить принцип «безпечної гавані», що звільняє реєстраторів доменів від відповідальності за добросовісне надання послуг, якщо відсутній намір отримати неправомірний прибуток. Судова практика США, зокрема у справах *Solid Host, NL v. Namecheap, Inc.* та *Voigris проти EWC P&T, LLC*, підтверджує активне застосування АСРА для захисту прав власників торговельних марок від кіберсквотингу.

Залежно від критеріїв і тактики, яку використовує кіберсквотер, сферу діяльності під назвою «кіберсквотинг» поділяють на декілька видів [24].

По-перше, це продаж коротких доменних імен. Цінність становлять доменні імена, які мають невелику кількість символів (від одного до чотирьох).

По-друге, вартість домену є пов'язаною з його лексичним значенням [25]. Так, за даними журналу *Business Insider*, найдорожчими доменними іменами в історії стали *Sex.com* (у 2010 році компанія *Escom LLC* стала банкрутом і продала його компанії *Clover Holdings Ltd* за 13 млн доларів), *Fund.com* (у 2008 році цю адресу продали компанії *Fund.com* за 9 999 950 доларів), *Porno.com* (у 1997 році Г. Шварц купив домен у студента коледжу в 1997 році, заплативши \$ 42 тис., після чого сайт заробив понад \$ 10 млн тільки за банери і перенаправлення користувачів, а потім його було продано за 8 888 888 доларів). До доменних імен, які було продано більш ніж за мільйон доларів, належать також *Diamonds.com*, *Slots.com*, *Clothes.com*, *Medicare.com* та низка інших [26].

По-третє, предметом уваги кіберсквотерів є географічні назви та імена відомих особистостей (політиків, представників шоу-бізнесу), що обумовлює високу відвідуваність певного ресурсу. Так, наприклад, створений у 1995 році сайт *Ukraine.com* жодним чином не є пов'язаним з державними структурами України, а здійснює

переадресацію на сайти готелів і містить рекламні матеріали щодо української культури та ремесел, орієнтовані на зарубіжних відвідувачів.

По-четверте, одним із видів кіберсквотингу є так званий тайпсквотинг – явище, пов'язане із свідомим використанням назв доменних імен із помилками, які забезпечують їх зовнішню схожість на широко відомі доменні імена. Так, наприклад, сьогодні виставлено на продаж доменне ім'я *kokakola.com*, зареєстроване володільцями сайту *raskrutka.by* [27, с. 191–194].

Поширення випадків кіберсквотингу тягне за собою намагання суб'єктів господарських відносин захистити свій товарний знак, що обумовлює реєстрацію всіх доменних імен, навіть лише віддалено схожих на основне, з тим, щоб здійснювати переадресацію з них на основний ресурс. У сукупності ці процеси не можна, на нашу думку, відносити до кіберсквотингу як до протизаконної діяльності з корисливою метою отримання прибутку завдяки незаконному використанню імені або товарного знака, оскільки вказана діяльність не пов'язана з порушенням права інтелектуальної власності. Разом із тим зауважимо, що деякі автори відносять таке дублювання різноманітних написань доменного імені його власниками до так званого захисного кіберсквотингу. Ця проблема висвітлює сутність основного фактору, який ускладнює розвиток та створення правового підґрунтя інформаційних правовідносин. Йдеться про нерозвиненість термінологічного апарату інформаційного права, що призводить до прогалин і суперечностей у розумінні базових категорій інформаційних правовідносин [28].

Варто також згадати, що у світовій та європейській практиці у врегулюванні конфліктів (спорів) широкого застосування набув інститут медіації, який надає можливість обирати досудові й позасудові способи для вирішення конфліктів (спорів) за збереження можливості звертатись до суду для їх вирішення. Так, 21 травня 2008 року Європейським Союзом було ухвалено Директиву 2008/52/ЕС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу, метою якої є спрощення доступу до методів альтернативного врегулювання спорів і сприяння мирному вирішенню спорів шляхом стимулювання використання медіації та забезпечення збалансованих взаємовідносин між медіацією й судовим провадженням. Пунктом 8 Преамбули до Директиви 2008/52/ЕС встановлено, що положення цієї Директиви застосовуватимуться лише до медіації у міжнародних спорах, але ніщо не повинно заважати державам-членам застосовувати ці положення також у внутрішніх медіаційних процесах [29].

З метою узагальнення вищевикладеного можна зробити висновок, що закон США про захист споживачів від кіберсквотингу (АСРА), прийнятий у 1999 році, запровадив важливі механізми для боротьби з недобросовісною реєстрацією доменних імен, пов'язаних з торговельними марками. Основною метою закону є захист інтересів власників брендів від осіб, які намагаються отримати прибуток, реєструючи або використовуючи доменні імена, схожі на відомі торговельні марки. АСРА також передбачає інструменти компенсації, які дозволяють власникам марок вимагати відшкодування збитків і стягнення штрафів за порушення їхніх прав.

Додатково закон запроваджує принцип «безпечної гавані», який захищає реєстраторів доменних імен від відповідальності у разі, якщо вони не мали недобросовісних намірів. Рішення у справах *Solid Host v. Namecheap* і *Boigris v. EWC* підтверджують практичне значення АСРА і надають приклади застосування закону для захисту від кіберсквотингу. Таким чином, АСРА не лише регламентує відповідальність за кіберсквотинг, але й закладає базу для справедливого вирішення доменних спорів в умовах цифрової економіки.

Щодо позасудового способу вирішення доменних спорів у то такі спори вирішуються у порядку процедури UDRP (Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy) – Єдиної політики вирішення спорів щодо доменних імен, затвердженої ICANN (Internet Corporation of Assigned Names and Numbers) – організація, що на міжнародному рівні вирішує питання функціонування мережі Інтернет, у тому числі щодо доменів. Спори за вказаною процедурою можуть розглядатись 5 акредитованими організаціями (Approved Dispute Resolution Service Providers, далі – арбітражні суди), серед яких:

Азійський центр з вирішення доменних спорів;
Національний Арбітражний Форум;
Центр BOIB з Арбітражу та Посередництва;
Чеський арбітражний суд;
Арабський центр з вирішення спорів. [30].

Найбільш поширеними є системи ADR (Alternative dispute resolution) – альтернативне вирішення спорів, на базі UDRP (безпосередньо застосовуючи UDRP або адаптації UDRP), але деякі юрисдикції розробили власні системи ADR, а інші передбачати лише судові розгляди. Щодо системи на основі UDRP, то у 1999 році ICANN створила єдине вирішення суперечок щодо доменних імен за політикою (UDRP). Це набір правил вирішення суперечок на основі традиційного національного закону про торговельні марки, адаптованого для потреб Інтернету. UDRP не

отримує своєї юридичної сили від прийняття законодавчим органом, і в цьому сенсі не є законом. Швидше, це договір підряду включені в угоди про реєстрацію доменних імен відповідно до якого реєстрант приймає «юрисдикцію» одного з п'яти вирішень спорів постачальників даних послуг. Маючи справу UDRP потрібно пам'ятати, що він повністю базується на договорі [31, с. 827].

Отже, UDRP передбачає «Вікно» десяти днів для незадоволеної сторони розпочати провадження у справі судом, а якщо таке провадження розпочато, в провадженні UDRP рішення колегії припиняється. У ЄС деякі країни такі, як Румунія та Кіпр безпосередньо прийняли UDRP без змін як єдину систему вирішення їх суперечок щодо доменних імен ccTLD (Ім'я домену верхнього рівня коду країни).

У деяких країнах існують системи ADR, на які впливає UDRP, тобто жертви кіберсквотингу можуть піти кількома шляхами домагаючись захисту своїх прав. По-перше, як і в країнах, що надають у справах UDRP завжди є можливість подати позов до державного суду. Крім того, багато країн Європи прийняли власні внутрішні ADR політики, в основному засновані на UDRP, затверджені відповідним доменним іменем повноваження [32]. Примітно, що юрисдикцію державного суду не може бути скасовано, що є основним критерієм, що об'єднує правила, розглянуті в цій групі. Представниками його є Бельгія, Нідерланди та Швеція.

Також існують, незалежно розроблені системи ADR, тобто ті, які розробляються самостійно від UDRP. Вони попередньо класифікуються на два підрозділи, а саме ADR та «класичний арбітраж». І все-таки перша група поділяє деякі загальні концепції з UDRP, особливо той факт, що їхня процедура не призводить до остаточних юридично обов'язкових рішень [33].

Ще один своєрідний, але оригінальний набір правил ADR походить з Болгарії. Це суттєво відступає від систем, проаналізованих вище, головним чином завдяки тому факту, що для цього не потрібні недобросовісні наміри реєстранта, який оспорує реєстрацію. Загалом механізм ADR у Register.bg є наступне: По-перше, реєстрант має можливість отримати реєстрацію свого доменного імені як «Захищене» доменне ім'я. Для цього він повинен довести дійсне право на доменне ім'я, яке може виникнути з дуже широкого набору фактів. Відсутність будь-якої з цих підстав автоматично робить домен реєстрація імені «Незахищений». Практична значимість такого поділу доменних імен на захищені та незахищені відбувається пізніше в процедурі арбітражу, при якій скаржник посилається на одного з чотир-

надцяти прав, перелічених у Правилі 5.5.1. [34], може вимагати передачі незахищеного доменного імені від реєстранта, не роблячи додаткових показів. Арбітражна процедура проводиться до суперечки комітетом Register.bg і проводиться досить швидко. Процедура є суто приватна та не забороняє позов у національних судах [35].

З вищевикладеного вбачається, що позасудове вирішення доменних спорів можливе завдяки процедурі UDRP, затвердженій ICANN, яка дозволяє розглядати суперечки через акредитовані організації, такі як Центр BOIB та Національний арбітражний форум. UDRP є добровільною договірною системою, яка забезпечує швидке розв'язання суперечок, однак дозволяє звернутися до суду, якщо незадоволена сторона ініціює провадження протягом десяти днів. У Європі деякі країни адаптували UDRP для власних систем ADR, тоді як інші, наприклад Болгарія, створили незалежні механізми захисту, що дозволяють відновлення прав власності без вимоги наявності недобросовісних намірів.

BOIB рішуче засуджується недобросовісна реєстрація доменних імен [36, с. 46]. Так, цій проблемі присвячено низку положень у доповіді, підготовленій BOIB, «Управління доменними іменами й адресами: питання інтелектуальної власності» від 30 квітня 1999 року [37]. Саме з метою боротьби з недобросовісною реєстрацією доменних імен на основі рекомендацій BOIB розроблена UDRP, яка була прийнята ICANN 24 жовтня 1999 року [38]. UDRP спрямована на охорону передусім прав на торговельні марки. Проте, як зауважує В. Пуасірі, положеннями UDRP керуються при розгляді справ і щодо географічних зазначень, імен фізичних осіб, загальних слів [38].

Сутність UDRP складає закладена в ній так звана «концепція добросовісності застосування доменних імен» [39]. Ця концепція зводиться до презумпції правомірності реєстрації доменного імені, якщо особа має щодо нього права та законні інтереси [40]. Відповідно до UDRP наявність права та законного інтересу визнається, зокрема, в таких трьох випадках, кожен із яких має самостійне значення [41, п. 4 (с)].

1. До отримання повідомлення про наявність спору щодо доменного імені володілець останнього має розпочати його використання (чи використання позначення, яке відповідає доменному імені) або продемонструвати підготовку до такого використання у зв'язку з добросовісною пропозицією товарів або послуг [42, п. 4 (с) (i)].

Так, приклад першого з окреслених випадків можна знайти у справі «EAuto, L.L.C. v. Triple S. Auto Parts d/b/a Kung Fu Yea Enterprises, Inc.»,

яка розглядалася Центром арбітражу та медіації BOIB ще у 2000 році [43]. Позивач стверджував, що використання відповідачем доменного імені «eautolamps.com» порушує його права на торговельну марку «EAUTO». Утім відповідач пояснив, що протягом десяти років здійснював діяльність із продажу автомобільних ламп, а коли вирішив займатися також електронною комерцією, обрав описове доменне ім'я «eautolamps.com». Товари для продажу через Інтернет він добросовісно пропонував ще до того, як отримав повідомлення від позивача, що, на думку Центру арбітражу та медіації BOIB, є «переконливим підтвердженням законного інтересу відповідача щодо доменного імені відповідно до Політики, параграфу 4 (с) (i)» [43].

2. Володілець доменного імені має бути загальновідомим під цим доменним ім'ям, навіть якщо він не має прав на знак для товарів і послуг [42, п. 4 (с) (ii)].

Справ, розглядаючи які Центр арбітражу та медіації BOIB прийняв рішення на користь реєстрантів доменних імен з огляду на їх загальновідомість під своїми доменними іменами, порівняно мало [44, с. 76]. Прикладом є, зокрема, справа «Shakespeare Company LLC v. Bob Pflueger», яку Центр арбітражу та медіації BOIB розглядав у 2010 році [252]. Позивач, володілець торговельної марки «PFLUEGER» і реєстрант доменного імені «www.pfluegerfishing.com», виробник рибальських снастей, вбачав незаконним використання відповідачем доменного імені «pflueger.com». Відповідач пояснив, що доменне ім'я є співзвучним із його прізвищем, а сайт використовується ним з 17 квітня 1997 року як сімейний фотоальбом і жодного відношення до продажу рибальських товарів він не має. Більше того, протягом використання спірного доменного імені відповідач розміщував на своєму сайті повідомлення про те, що сайт не стосується діяльності позивача. Як доказ того, що використання спірного доменного імені не вводить в оману інтернет-користувачів, відповідач привів також той факт, що пошук у мережі Інтернет на перших двадцяти сторінках за запитом «Pflueger fishing» не веде до сайту «www.pflueger.com», а ті небагато людей, які знаходять цей сайт повинні розуміти, що сімейні фото та рибальські снасті не мають нічого спільного. Про загальновідомість відповідача завдяки його доменному імені, на думку Центру арбітражу та медіації BOIB, свідчив такий факт. На сайті зі спірним доменним ім'ям було розміщено повідомлення: «Ласкаво просимо до домашньої сторінки Pflueger!.. Ось декілька захоплюючих фото й інше... Якщо ви звідкись нас знаєте та хотіли б надіслати e-mail,

щоб привітатися, натисніть TUT». На це посилення натиснули загалом 445 разів. Таким чином, Центр арбітражу та медіації BOIB дійшов висновку про те, що відповідач зареєстрував доменне ім'я «для ідентифікації вебсайту про нього та/або його сім'ю (сім'ю Pflueger) відповідно до параграфу 4 (c) (ii) Політики» [45].

3. Володілець доменного імені має здійснювати законне некомерційне використання чи добросовісне використання останнього без намірів отримати комерційну користь шляхом уведення в оману споживачів або дискредитації знака для товарів і послуг, щодо якого пред'явлені претензії [42, п. 4 (c) (iii)].

Наявність добросовісного некомерційного використання доменного імені Центр арбітражу та медіації BOIB встановив у справі «Bridgestone Firestone, Inc., Bridgestone/Firestone Research, Inc., and Bridgestone Corporation v. Jack Myers» [46]. Позивач, володілець прав на торговельні марки «Bridgestone» і «Firestone» і реєстрант доменних імен «bridgestonefirestone.com», «ihatebridgestone.com», «ihatefirestone.com» і «bridgestonesucks.com», вбачав у використанні відповідачем доменного імені «bridgestone-firestone.net» порушення своїх прав. Спірне доменне ім'я використовувалося відповідачем для критики та коментарів щодо діяльності позивача [46]. Центр арбітражу та медіації BOIB щодо цього зазначив: «Хоча свобода слова не включена до переліку як один із прикладів права та законного інтересу щодо доменного імені відповідно до Політики, цей перелік не є вичерпним, і Колегія доходить висновку, що здійснення свободи слова для критики та коментарів також демонструє право чи законний інтерес щодо доменного імені згідно з Параграфом 4 (c) (iii). Інтернет – це передусім структура для глобальної комунікації, і право на свободу слова повинно бути однією з основ інтернет-права» [46]. Вплинуло на висновки Центру арбітражу та медіації BOIB і те, що доменне ім'я було зареєстроване відповідачем у некомерційній зоні .NET, натомість у зоні .COM було зареєстроване відповідне доменне ім'я самого позивача [46].

Зі свого боку, на недобросовісність поведінки особи, яка зареєструвала та використовує ім'я, за правилами п. 4 (b) UDRP можуть вказувати, зокрема, такі обставини (кожен із випадків має самостійне значення) [42, 4 (b)].

1. Доменне ім'я було зареєстроване чи придбане головним чином із метою наступного продажу, здавання в оренду або іншого роду передачі зареєстрованого доменного імені заявнику, який є володільцем знака для товарів і послуг, або його конкуренту за гроші чи інші цінності, що переви-

щують витрати, документально підтверджені та безпосередньо пов'язані з доменним ім'ям [42, п. 4 (b) (i)].

2. Доменне ім'я зареєстровано з метою перешкодити володільцю знака для товарів і послуг відобразити цей знак у відповідному доменному імені за умови, що реєстрант брав участь у моделі такої поведінки [42, п. 4 (b) (ii)]

3. Доменне ім'я зареєстроване головним чином з метою перешкодити діяльності конкурента [42, п. 4 (b) (iii)]

4. При використанні доменного імені його володілець свідомо прагнув із метою отримання комерційної вигоди привернути увагу користувачів Інтернету до свого вебсайту або іншої адреси в режимі онлайн, створюючи ймовірність плутанини зі знаком заявника щодо походження, джерела фінансування, належності або підтримки сайту чи онлайн адреси, або товарів чи послуг, які пропонуються на сайті чи онлайн адресі [42, п. 4 (b) (iv)]

Поряд з тим, необхідно приділити увагу такому методу альтернативного вирішення спорів (ADR) з інтелектуальної власності як медіація, яка здобуває все більше визнання у США, країнах ЄС та у всьому світі в цілому. Така тенденція притаманна країнам, які інтегрують ADR в національні правові системи шляхом створення відповідного національного законодавства. Переусім, медіація успішно працює в правових системах англосаксонського права, зокрема в таких країнах як США, Великобританія та Австралія. Також слід зазначати, що медіація активно використовується як спосіб позасудового вирішення спорів у різних сферах життєдіяльності, у тому числі і сфері інтелектуальної власності і отримала нормативне закріплення у нормативно-правових актах з урахуванням рекомендацій та принципів Ради Європи у більшості країн Європейського Союзу (ФРН, Австрія, Бельгія, Норвегія, Польща, Литва, Румунія, Фінляндія, Португалія та ін.) в яких відбулася рецепція інституту медіації. Європейський стандарти справедливого судочинства передбачають медіацію, як спосіб позасудового вирішення спору та установлюють зобов'язання держав-членів Європейського союзу щодо ефективного запровадження медіації у своїх правових системах. Для сприяння врегулюванню спорів у сфері інтелектуальної власності шляхом застосування альтернативних методів у 1994 році Всесвітня організація інтелектуальної власності (BOIB) заснувала Центр з арбітражу та посередництва (WIPO Arbitration and Mediation Center). Наразі зростає кількість справ, які вирішуються через медіацію за участю

цього Центру. Відкриття Центру медіації Європейської агенції інтелектуальної власності (The EUIPO Mediation Centre) у 2023 році також підтверджує важливість розвитку цього напрямку.

Тут варто зазначити про важливість існування та розвитку позасудових способів вирішення спорів, оскільки, як приклад, в умовах повномасштабної війни та збройної агресії російської федерації проти України неабиякої актуальності набуло питання альтернативних / позасудових шляхів вирішення спорів, оскільки, цілком закономірно, у суспільній свідомості позначилась криза стереотипу розуміння сутності конфліктів, їх ролі та шляхів вирішення.

В США Закон про альтернативне вирішення спорів 1998 року (Alternative Dispute Resolution Act of 1998) [47] регулює роботу федеральних судів, вимагаючи обов'язкове використання хоча б одного альтернативного способу вирішення спорів, такого як медіація, у цивільних справах. Якщо сторони обирають конфіденційну медіацію, розгляд справи залишається на рівні суду першої інстанції до остаточного рішення. Крім того, у США є приватні медіатори, що спеціалізуються на питаннях інтелектуальної власності.

На основі вищезгаданого можна зробити висновки, що медіація є широко використовуваним та ефективним інструментом для вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності в США. Поряд з нормативним закріпленням цього методу, різні державні установи, як-от Рада з розгляду справ і апеляцій щодо товарних знаків (The Trademark Trial and Appeal Board), активно рекомендують звертатися до медіації замість судових процесів. Крім того, США співпрацює з Всесвітньою організацією інтелектуальної власності для популяризації медіації у сфері захисту інтелектуальних прав.

Цікавим є кейс розвитку та становлення позасудового способу вирішення спорів у Великій Британії, у якій посередництво широко використовується для вирішення комерційних спорів упродовж багатьох років.

Так у 1989 р. були засновані наступні організації медіаторів: Група ABC у Брістолі (ADR Group) і Центр ефективного вирішення спорів у Лондоні (CEDR) [48].

У 1990-х роках в Англії та Уельсі значно просунулися реформи цивільного правосуддя, відомі як реформи лорда Вулфа. Вони були спрямовані на вирішення проблем високої вартості, затримок і складності судових процесів. У межах цих реформ було запроваджено кращий контроль судьями за процесом і розширено використання альтернативних методів вирішення спорів, зо-

крема медіації. Ці зміни вилилися у прийнятті нових Цивільних процесуальних правил (Civil Procedure Rules, CPR) у 1998 році [49].

З прийняттям нових Цивільних процесуальних правил сторони спору стали зобов'язані розглядати ADR на початку спору та протягом усього його існування. Якщо ж сторона відмовлялася, у суду з'явилися повноваження щодо наказування такої сторони сплатити деякі або усі судові витрати сторони, яка від ADR не відмовилася, незалежно від факту винесення судового рішення.

Чеський арбітражний суд при Чеській торговій палаті і Сільськогосподарській палаті Чеської Республіки здійснює альтернативне вирішення доменних спорів відповідно до .eu Alternative Dispute Resolution Rules (ADR Rules) [50], а також відповідно до Правил публічної політики для домену .eu Європейської комісії (Регламент ЄС 874/2004) [51]. Відповідно до положень статті 18 Регламенту ЄС 874/2004, якщо доменне ім'я розглядається судом держави-члена як наклепницьке, расистське або таке, що суперечить державній політиці, воно блокується Реєстром після повідомлення про рішення суду й анулюється після повідомлення про остаточне рішення суду. Реєстр блокує майбутню реєстрацію тих імен, на які поширюється така постанова суду, поки воно залишається чинним. Відкликання доменних імен за власною ініціативою реєстратора і без передання спору на позасудове врегулювання конфліктів може відбуватися виключно з таких підстав: непогашена заборгованість перед реєстратором, або невиконання власником загальних критеріїв прийнятності відповідно до статті 4 (2) (b) Регламенту (ЄС) 733/2002, або порушення власником умов реєстрації. Реєстратор встановлює процедуру, відповідно до якої він може відкликати доменні імена на цих підставах. Ця процедура повинна охоплювати повідомлення власнику доменного імені і надавати йому можливість вжити відповідних заходів. Анулювання доменного імені і за необхідності його подальше передання також можуть здійснюватися відповідно до рішення, ухваленого органом позасудового врегулювання [51].

Правові наслідки спекулятивних (Speculative в англійському варіанті) і неправомірних реєстрацій визначено у статті 21 Регламенту ЄС 874/2004. Зареєстроване доменне ім'я підлягає анулюванню з використанням відповідної позасудової чи судової процедури, якщо це ім'я є ідентичним з ім'ям, право щодо якого визнано або встановлено національним законодавством та/або законодавством Співтовариства, чие схожим на нього до ступеня змішування. Наприклад, це можуть бути права,

згадані в статті 10 (1) Регламенту, де: доменне ім'я було зареєстровано власником без прав чи законних інтересів щодо імені або було зареєстровано чи використовується недобросовісно. При цьому законний інтерес у зазначеному вище значенні може бути продемонстрований, якщо:

- до будь-якого повідомлення про альтернативну процедуру вирішення спорів (ADR) власник доменного імені використовував доменне ім'я або ім'я, що відповідає доменному імені, в зв'язку з пропозицією товарів чи послуг або зробив очевидну підготовку до цього;

- власник доменного імені є підприємством, організацією або фізичною особою, зазвичай відомим під доменним ім'ям, навіть за відсутності права, визнаного або встановленого національним законодавством та/або законодавством Співтовариства;

- власник доменного імені використовує доменне ім'я законним, некомерційним або сумлінним чином без наміру ввести споживачів в оману або завдати шкоди репутації імені, право на яке визнано чи встановлено національним законодавством та/або законодавством Співтовариства [51].

Недобросовісність, відповідно до положень Регламенту ЄС 874/2004, може бути продемонстрована, якщо – обставини вказують на те, що доменне ім'я було зареєстровано або придбано в першу чергу з метою продажу, оренди чи іншого передання доменного імені власнику імені, право щодо якого визнано або встановлено національним законодавством та/або законодавством Співтовариства чи державним органом; – доменне ім'я було зареєстровано, щоб перешкодити власнику такого імені, право щодо якого визнано або встановлено національним законодавством та/або законодавством Співтовариства чи державним органом, відобразити це ім'я у відповідному доменному імені, за умови, що може бути продемонстрована модель такої поведінки з боку реєстранта; або доменне ім'я не використовувалося відповідним чином протягом як мінімум двох років з моменту реєстрації; або в обставинах, коли на момент початку процедури ADR власник доменного імені, право на яке визнано чи встановлено національним законодавством та/або законодавством Співтовариства, або власник доменного імені державного органу заявив про свій/його намір використовувати доменне ім'я відповідним чином, але не робить цього протягом шести місяців з дня початку процедури APC;

- доменне ім'я було зареєстровано в першу чергу з метою перешкодити професійній діяльності конкурента;

- доменне ім'я навмисно використовувалося для приваблювання користувачів Інтернету в комерційних цілях до власника веб-сайту доменного імені або іншого місця в мережі, створюючи ймовірність сплутування з ім'ям, право на яке визнано чи встановлено національними та/або законами Співтовариства або яке є назвою державного органу;

- зареєстроване доменне ім'я є особистим ім'ям, для якого не існує очевидного зв'язку між власником доменного імені та зареєстрованим доменним ім'ям [51].

Досліджуючи питання правового забезпечення діяльності центрів вирішення доменних спорів, неможливо оминати проблему доцільності створення національного арбітражу UDRP. Хоча на рівні теоретикометодологічних обґрунтувань це питання досліджено ще недостатньо, думка про це вже висловлювалася у деяких коментарях практиків – юристів, які здійснюють супроводження доменних спорів. Так, наприклад, на практичній конференції доменної індустрії UADOM, яка відбулася в Києві 6 грудня 2019 року, ідею щодо створення національного арбітражу UDRP обстоювала представник адвокатського об'єднання «Адвокатська група «Солодко і партнери»» О. С. Сотник [52].

Дискусії. Розвиток правового регулювання доменних імен демонструє різні підходи у США та Європейському Союзі, що відкриває важливу дискусію про необхідність універсалізації таких підходів. Американський Закон про захист споживачів від кіберсквотингу (ACPA) та європейська система позасудового вирішення спорів UDRP мають свої переваги, але викликають суперечки щодо можливості їх застосування у глобальному масштабі. Одним із ключових питань є те, чи здатні існуючі правові норми адаптуватися до зростаючих масштабів кіберсквотингу, особливо у зв'язку з міжнародним характером Інтернету та потребою в узгодженості між різними юрисдикціями.

Дискусії також стосуються ефективності судових та позасудових методів захисту прав власників торговельних марок. У той час як позасудові методи, такі як UDRP, забезпечують швидке вирішення спорів, вони не завжди надають достатньо простору для врахування складних правових аспектів, що можуть виникнути в кіберспорах. Наприклад, в окремих випадках рішення арбітражних організацій не відповідають правам і законним інтересам реєстрантів доменів, що викликає питання про необхідність додаткових судових гарантій для балансу прав усіх сторін.

Важливим є також питання щодо правового статусу доменних імен, які розглядаються як

елементи інтелектуальної власності, проте не визнаються товарними знаками. Визначення домену як об'єкта власності, закріплене рішеннями ЄСПЛ, є значним кроком у правовому регулюванні, але цей підхід не має універсального визнання в інших країнах. Дискусія продовжується щодо того, як саме узгодити права власників доменів та права власників торговельних марок у випадках кіберсквотингу, не обмежуючи при цьому права користувачів і підприємців, які добросовісно використовують доменні імена.

Загалом, аналіз міжнародної практики та обговорення проблематики кіберсквотингу вказують на необхідність комплексного підходу, який поєднає судові й альтернативні методи вирішення спорів та забезпечить універсальний захист інтелектуальних прав у цифровій сфері.

4. Висновки. Узагальнюючи аналіз судової та позасудової практики врегулювання доменних спорів у США та ЄС, можна дійти наступних висновків.

Стрімке зростання кіберсквотингу, пов'язаного з недобросовісною реєстрацією доменів, що імітують торговельні марки, актуалізує потребу в ефективному правовому регулюванні для захисту власників інтелектуальної власності.

В США важливу роль відіграє Закон про захист споживачів від кіберсквотингу (АСРА), який дозволяє власникам торговельних марок подавати цивільні позови проти осіб, що недобросовісно використовують доменні імена. Цей закон передбачає штрафи, вилучення доменів і навіть передачу прав на домен законним власникам. Водночас закон містить принцип «безпечної гавані», який звільняє реєстраторів доменів від відповідальності, якщо вони діяли без умислу на отримання неправомірного прибутку.

У Європейському Союзі значну увагу приділено позасудовим методам вирішення доменних спорів, зокрема процедурі UDRP (Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy), роз-

роблений ICANN. UDRP забезпечує швидке та ефективне вирішення спорів через акредитовані організації, такі як Центр арбітражу та медіації BOIB (Всесвітньої організації інтелектуальної власності), Національний арбітражний форум, Азійський центр з вирішення доменних спорів, Чеський арбітражний суд та інші. Процедура UDRP базується на договорі між реєстрантом доменного імені та ICANN і дозволяє обом сторонам спору уникнути тривалих судових процесів.

Деякі країни ЄС, такі як Румунія та Кіпр, повністю інтегрували UDRP у свої національні системи, тоді як інші розробили власні моделі альтернативного вирішення спорів (ADR), адаптовані до локальних вимог. Наприклад, Болгарія впровадила унікальну систему ADR, що дозволяє доменним власникам захищати права на свої домени навіть за відсутності недобросовісного наміру. Інші країни, як Велика Британія, використовують посередництво для розв'язання доменних конфліктів, яке стало важливою складовою реформи цивільного правосуддя.

Отже, судові та позасудові системи вирішення спорів у США та ЄС взаємодоповнюються, дозволяючи власникам торговельних марок та доменів обирати оптимальний підхід залежно від ситуації та юрисдикції.

Конфлікт інтересів. Автор декларує, що не має конфлікту інтересів стосовно даного дослідження, в тому числі фінансового, особистісного характеру, авторства чи іншого характеру, що міг би вплинути на дослідження та його результати, представлені в даній статті.

Фінансування. Дослідження проводилося без фінансової підтримки.

Доступність даних. Рукопис не має пов'язаних даних.

Використання штучного інтелекту. Автор підтверджує, що не використовували технології штучного інтелекту при створенні представленої роботи.

Джерела:

1. Яшарова, М. М., & Матюшенко, М. В. (2023). Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах. *Право і суспільство*, 1, 101–106. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.1.15>
2. Булат, Н. М. (2024). Порівняльно-правова характеристика заходів охорони від кіберсквотингу, встановлених адміністраторами доменів .ua та .укр. *Часопис Київського університету інтелектуальної власності та права*, 5, 16–21. <https://doi.org/10.32782/chasopyskiiivp/2024-5-3>
3. Пирцхалава, К. З. (2023). Актуальні питання незаконного використання торговельних марок у доменних іменах. *Право та державне управління*, 2, 237–243. <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.2.34>
4. Бааджи, Н. П. (2024). Використання торговельної марки в мережі інтернет. *Юридичний науковий електронний журнал*, 1, 808–813. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/195>
5. Domain Name System (DNS), History of Domain Names. <http://www.historyofdomainnames.com/dns/>
6. Булеца, С. Б., & Тегза, А. В. (2021). Кіберсквотинг як порушення права інтелектуальної власності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 67(1), 59–63. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.67.11>

7. Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, Офіційний веб-сайт. <https://www.icann.org>
8. Клименко, А. А., & Каландей, В. О. (2019). Проблеми реалізації права інтелектуальної власності на інформаційні ресурси в Україні. Актуальні проблеми приватного права, 93–96.
9. Ляшенко, А. Кіберсквотинг по-українськи: проблеми вирішення доменних спорів в доменній зоні .UA. http://ipstyle.ua/ua/articles/domain_name/ukrainian_cybersquatting.html
10. Горбань, О. Юрисдикція судів при розгляді інтернет-спорів. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/yurisdikciya-sudiv-pri-rozglyadi-internetsporiv.html>
11. Олійник, К. (2019). Доменні спори: українська й міжнародна актуальна практика. ЮРИСТ & ЗАКОН, 38. https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013152
12. Некіт, К. Г. (2017). Доменне ім'я як об'єкт цивільних прав. Часопис цивілістики, 23, 40–44.
13. Зеров, К. «Paeffgen (Паеффген) проти Німеччини»: право на доменне ім'я є правом власності. [https://protocol.ua/ua/paeffgen_gmbh_proti_nimechchini_pravo_na_domenne_im_ia_e_pravom_vlasnosti_\(st_1_prttokolu_1_konventsii_zayavi_25379_04_21688_05_21722_05_ta_21770_05_vid_18_veresnya_2007_roku\)/](https://protocol.ua/ua/paeffgen_gmbh_proti_nimechchini_pravo_na_domenne_im_ia_e_pravom_vlasnosti_(st_1_prttokolu_1_konventsii_zayavi_25379_04_21688_05_21722_05_ta_21770_05_vid_18_veresnya_2007_roku)/)
14. Колосов, В. А. Природа прав на доменное имя. <https://kolosov.info/kommentarii/priroda-prav-na-domennoe-imya>
15. Bulat, N. (2020). A domain name and a trademark: a comparison and a relationship according to Ukrainian legislation. The Lawyer Quarterly, 10(3), 324–336.
16. European Court of Human Rights. (2007). Decision as to the admissibility of application nos. 25379/04, 21688/05, 21722/05 and 21770/05 by Paeffgen GmbH against Germany. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-82671>
17. United States Code, Title 15, Section 1125, Office of the Law Revision Counsel. <https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid:USC-prelim-title15-section1125&num=0&edition=prelim>
18. United States Code, Title 15, Section 1117, Office of the Law Revision Counsel. <https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid:USC-prelim-title15-section1117&num=0&edition=prelim>
19. United States Code, Title 15, Section 1114, Office of the Law Revision Counsel. <https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid:USC-prelim-title15-section1114&num=0&edition=prelim>
20. Solid Host, NL v. Namecheap, Inc., 652 F. Supp. 2d 1092 (C.D. Cal. 2009). [suspicious link removed]
21. Bryan Boigris v. EWC P&T, LLC, United States Court of Appeals for the Eleventh Circuit, No. 20-11929 (2021). <https://media.ca11.uscourts.gov/opinions/pub/files/202011929.pdf>
22. AntiCybersquatting Consumer Protection Act, Обзор положений. <http://www.cybertelecom.org/dns/acpa.htm>
23. Sporty's Farm L.L.C. v. Sportsman's Market, Inc., 202 F.3d 489 (2d Cir. 2000). [suspicious link removed]
24. Сказко, О. М. (2019). Право на захист доменного імені від кіберсквотингу у системі інформаційних прав фізичних і юридичних осіб. Матеріали Круглого столу до 71-ї річниці Загальної декларації прав людини, 191–192.
25. Кордунова, Ю., & Кухарська, Н. Кіберсквотинг – доменне рейдерство. <http://hdl.handle.net/123456789/4554>
26. ТОП-10 найдорожчих доменів у світі, за матеріалами Business Insider. <https://ukr.segodnya.ua/lifestyle/science/top-10-samyh-dorogih-domenov-v-mire--631785.html>
27. Сказко, О. М. (2019). Методологічні підходи до сутності кіберсквотингу у науці інформаційного права. Visegrad Journal on Human Rights, 4(2), 191–194.
28. Сказко, О. М. (2020). Юридична відповідальність за кіберсквотинг: проблеми і перспективи. Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти, 54–56.
29. Директива № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах від 21 травня 2008 року. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a95#Text
30. Савчук, В., & Демченко, Х. Європейський захист від кіберсквотера. Де пасе задніх Україна. Європейська Правда. <https://www.legalalliance.com.ua/publikacii/evropejskij-zahist-vid-kiberskvotera-de-pase-zadnih-ukrain>
31. Sharrock, L. M. (2001). The Future of Domain Name Dispute Resolution: Crafting Practical International Legal Solutions from Within the UDRP Framework. Duke Law Journal, 51(2), 817–849.
32. Dispute Resolution: Relationship between Belgian ADR and UDRP procedure. http://dns.be/en/legal/domain_name_disputes/adr_procedure
33. Bettinger, T. (Ed.). (2005). Domain Name Law and Practice: An International Handbook. IANA Root Zone Database. <http://www.iana.org/domains/root/db>
34. Nominet UK, Dispute Resolution Service Policy and Procedure. <http://www.nominet.org.uk/disputes/when-use-drs/policy-and-procedure/drs-policy>
35. SIDN, Dispute Resolution Regulations for .nl Domain Names. https://www.sidn.nl/fileadmin/downloads_en/Procedures/Dispute%20Resolution
36. Семёнова, Т. В. (2012). Соотношение доменного имени с другими объектами гражданских прав. Вестник Полоцкого государственного университета. Серия D, 6, 160–164.
37. Сосновський, М. (2012). Проблематика національного домену верхнього рівня та можливі шляхи державного регулювання. Всі «за» і «проти». Інтелектуальна власність, 11, 44–48.

38. Долотов, М. (2013). Зворотне захоплення доменних імен та українське законодавство. Інформація і право, 1(7), 89–98.
39. Коваленко, Т. (2013). Кіберсквоттинг, ринок купівлі та продажу доменів. Теорія і практика інтелектуальної власності, 6, 40–45.
40. Пономарьов, М. Узагальнення судової практики розгляду судами справ у спорах, пов'язаних із використанням імен доменів. <http://artimmer.com/ua/publicacii/uzagalnennya-sudovoi-praktyky/269-uzagal'ennya-sudovoi-praktiki-rozglyadu-sudami-sprav-u-sporax,-pov-yazanixiz-vikoristannyam-imen-domeniv>
41. Caruana, C. (2014). The Legal Nature of Domain Names. ELSA Malta Law Review, IV. <http://www.elsa.org.mt/wp-content/uploads/2015/02/5.-Caruana-Claudio-The-Legal-Nature-of-DomainNames.pdf>
42. Goyal, H., & Porwal, M. (2014). India: Protection of Domain Name as a Trademark. Mondaq. <http://www.mondaq.com/india/x/327272/Trademark/Protection+of+Domain+Name+As+A+Trademark>
43. WIPO Arbitration and Mediation Center. (2000). Administrative Panel Decision: EAuto, L.L.C. v. Triple S. Auto Parts d/b/a Kung Fu Yea Enterprises, Inc. Case No. D2000-0047. <https://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0047.html>
44. Булат, Н. М. (2019). Ключові положення Єдиних правил розгляду спорів про доменні імена та практика їх застосування. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України, 18, 73–82.
45. WIPO Arbitration and Mediation Center. (2010). Administrative Panel Decision: Shakespeare Company LLC v. Bob Pflueger. Case No. D2010-1126. <https://www.wipo.int/amc/en/domains/search/text.jsp?case=D2010-1126>
46. WIPO Arbitration and Mediation Center. (2000). Administrative Panel Decision: Bridgestone Firestone, Inc., Bridgestone/Firestone Research, Inc., and Bridgestone Corporation v. Jack Myers. Case No. D2000-0190. <https://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0190.html>
47. Alternative Dispute Resolution Act of 1998, H.R.3528. <https://www.congress.gov/bill/105th-congress/house-bill/3528/text>
48. Centre for Effective Dispute Resolution (CEDR). (2023). The Tenth CEDR Mediation Audit 2023. <https://www.cedr.com/wpcontent/uploads/2023/02/Tenth-CEDR-Mediation-Audit-2023.pdf>
49. The Civil Procedure Rules 1998, UK Statutory Instruments. <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/1998/3132/contents/made?text=serviceaddress#match-1>
50. Czech Arbitration Court, .eu Alternative Dispute Resolution Rules. <https://eu.adr.eu/index.php?lang=en>
51. European Commission. (2004). Commission Regulation (EC) No 874/2004 of 28 April 2004 laying down public policy rules concerning the implementation and functions of the .eu Top Level Domain. <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32004R0874>
52. Сотник, О. С. (2019). Єдина політика вирішення доменних спорів. Презентації практичної конференції доменної індустрії UADOM. <https://uadom.cctld.ua/?presentation2019>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Суханов Олександр Дмитрович
здобувач вищої освіти третього
(освітньо-наукового) рівня,
аспірант кафедри права
факультету права та міжнародних відносин
Національного університету
«Київський авіаційний інститут»
e-mail: sukhanov.o.d@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0445-0637

Oleksandr Sukhanov
PhD student of the third
(educational and scientific)
level of higher education,
Department of Law,
Faculty of Law and International Relations,
National University "Kyiv Aviation Institute"
e-mail: sukhanov.o.d@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0445-0637

Дата надходження статті: 28.05.2026

Дата надходження виправленої версії статті: 10.07.2026

Дата прийняття статті: 28.07.2026

Дата публікації статті: 14.09.2026